הײַנט 12 זײַטן.

אדרעס
פֿון „ראַדאָמער-קעלצער לעבן"

Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אַנאָנסען פּרייזן
איין מילימעטער שורה: פאַר'ן טעקסט 20 גר.
„ „ „ אין „ 40 „
„ „ „ נאָכ'ן „ 18 „
די ערשטע און לעצטע זייט ענטהאַלטן 8 שפּאַלטען
אין טעקסט 4 „

ראַדאָמער-קעלצער לעבן

3-go czerwca 1927 r. ראַדאָם פֿרייטאַג ג' סיון תרפ"ז פֿאַר'ן אינהאַלט פֿון טעקסט אין די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פֿעראַנטוואָרטליך

Z intencji zaręczyn brata i szwagra naszego
Eugieniusza Wakszlaka
z p. **Felicją Szopówną**
życzymy wiele szczęścia na Ich nowej drodze.
WAKSZLAKOWIE.
Kraków dnia 25 Maja 1927.

Felicja Szopówna Eugieniusz Wakszlak

ZARĘCZENI

w maju 1927 r. w Warszawie.

Z intencji zaręczyn syna mego
Eugieniusza Wakszlaka
z p. **Felicją Szopówną**
życzę im, aby droga Ich życia wysłana była kwiatami
MATKA.

צו דער פֿערלאָבונג פֿון אונזער שוועסטערן-זוהן
גרשון וואַקשלאַק
מיט פֿרל' **פֿעלאַ שאָפּ**
ווינשען מיר עוויג גליק און צופֿרידענהייט.
חיים קאַרמאַן מיט פֿרוי.

Z intencji zaręczyn brata i szwagra naszego
Eugieniusza Wakszlaka
z p. **Felicją Szopówną**
życzymy Im różowej przyszłości na Ich nowej drodze życia.
RUSINKOWIE.

Z intencji zaręczyn brata i szwegra
naszego **Eugieniusza Wakszlaka**
z p. **Felicją Szopówną**
życzymy szczęścia i harmonji dusz.
HANOWEROWIE.

Z okazji zaręczyn
Genka Wakszlaka
z panną
Felicją Szopówną
składają serdeczne życzenia
Chatek, Mojżesz, Jakób.

Z intencji zaręczyn p.
Felicji Szopówny
— z p. —
Eugienjuszem Wakszlakiem
życzymy dużo szczęścia.
rodzina **Tenenbaum.**

P. **Eugienjuszowi Wakszlakowi**
z intencji Jego zaręczyn
z p.
Felicją Szopówną
życzy dużo szczęścia.
M. Wajnberg z rodziną.

Z intencji zaręczyn
Gieńka Wakszlaka
z p.
Felicją Szopówną
życzą wiele szczęścia.
Ewa i Artur.

Z intencji zaręczyn naszej kochanej bratanki **Beli Klejmanówny**
z p. **Feliksem Zygrajchem**
szczere życzenia składają.
Juljanostwo ZYLBERSPIC
z dziećmi. Łódź.

Bela Klejmanówna Kielce **Feliks Zygrajch** Ząbkowice

ZARĘCZENI

w Maju 1927 r.

צו דער פֿערלאָבונג פֿון אונזער טאָכטער, אייניקל
און שוועסטער **בעלאַ קליימאַן**
מיט ה' פֿעליקס זיגרייך פֿון זאַמבקאָוויטץ,
ווינשען מיר זיי א גליקליכע צוקונפֿט.
טאַטע, עלטערן, שוועסטער און ברידער
קליימאַן.

PENSJONAT
CH. SZENDEROWICZA
w Kazimierzu nad Wisłą.
OTWARTY
wiadomość na miejscu.

ווין און קאָניאַק
כרמל

„DLA ZNAWCÓW"
NAJWYŻSZY GATUNEK GILZ
Z POTRÓJNĄ ZDROWOTNĄ WATĄ GRABOLOWĄ
Fabryki M. PASCHALSKI, Radom
będzie wkrótce w sprzedaży detalicznej oraz hurtowej.

PENSJONAT
SONI WISZNIA
w Kazimierzu nad Wisłą
Willa „Switezianka" na górze Małachowskiego
duże słoneczne pokoje, wykwintna kuchnia,
troskliwa opieka nad dziećmi.

מ'האט נישט מעהר געוואלט ווי בענקלעך און די בענקלעך האט מען בעקומען.

דער שלייער פון אונזערע היימישע פאָליטיק־מאכער איז ארונטערגעפאַלען. די פרצופים זייערע האָבּען זיך ענדליך בּעוויזען אין זייער אמת'ען און קלאָרען, נאַקעטען געשטאַלט. דער עולם, פון וועמען זיי ווילען מאכען א גולם ווערט אויף זיי אַ מבין, זיינע בּליקען הויבּען אָן דורכדרינגען דעם נעפּעל, וואָס אונזערע פּאָליטיק־טרייבּער האָבּען ארום זיך אויסגעשפּרייט און מיט יעדען טאָג, מיט יעדען מאָמענט, וואָס מיר קוקען זיך צו זיי נעהנטער צו, זעהען מיר בּולט דעם כבוד־גייציגען און עגאָאיסטישען אימפּעט פון איין זייט און דעם בּעהאַלטענעם בּיטול, דעם אָבּלאַכענדיגען אייז־געפרוירענעם ציניזם לגבי דעם צבור, לגבי דעם כלל, לגבי דער מאסע — פון דער צווייטער זייט.

מיר מיינען אין יעצטיגען פאַל צורעדען פון די ה"ה, וואָס שטעהען בּיים וואַרשטאַט פון דער אַלגעמיין־געזעלשאַפטליכער פּאָליטיק פון יודישען ראַזאָם; פון די ה"ה, וואָס איבּעראַל און אומעטום, וואו נאָר מען טהוט זיך אַ ווענד און אַ קעהר שטעהען זיי אויף דער וואך און זענען די ערשטע אויף דער מזרח־וואַנד; פון אָט די ה"ה, וואָס האָבּען מיט זייערע אַמבּיציעס און יחוס־תקיפות צוגעפיהרט צו אַזאַ אוּנערהערטען און מיאוּסען דורכפאַל פון דער יודישער רעפּרעזענטאַנץ אין איצטיגען שטאָדט־ראַט.

דער בּלאָק, וואָס אונזערע בּעשיצערס און פערזאָרגער'ס האָבּען געשאַפען האָט קיין מזל נישט געהאַט, און, נישט קוקענדיג אויף דער כלל־ישראל־מאַרקע האָט ער געליטען א דורכפאַל. פאַר וואָס? ווייל דער עולם האָט זיך געכאַפּט, אַז די שעפער, די מחברים פון דעם געשאַפענעם בּלאָק מיינען נישט ערנסט דעם כלל־ישראל, נאָר אַז מען וויל מיט'ן דאָזיגען קלינגענדיגען נאָמען זיך פערזיכערען דאָס בּענקיל. וואָלט מען ערנסט געמיינט די כלל־ישראל־אינטערעסען, וואָלט מען אנגאַזשירט פאַרשטעהער פון אַלע גרופּירונגען, פון אַלע שיכטען און קרייזען פון גרויס בּיז קליין און מיט יעדען דורכגעקומען בּטיב, און, נישט צולאָזענדיג בּיי קיין פאַל צו שפּאַלטונגען, געהן פעראייניגט אין אַן'איינהייטליכען פראָנט. אויבּ מ'האָט דאָס נישט געטוהן, האָט יעדער געהאַט די איבּערצייגונג, אַז דאָס מאָהל איז דער אחדות־לאָזונג נישט מעהר ווי א מיטעל אויף רעקלאַמע, כדי די מאַסען בּלינדערהייד צו זיך צו צוציהען און דורך דער הילף פון זייערע שטים־צעטלען ווידער צו זיין זיכער מיט די מאַנדאַטען.

דער עולם וועהלער איז דאָס מאָהל ניכטער געווען און געקענט מיט זיין געזונדטען חוש אונטערשיידען פון אַ ריכטיגען און וואַרהאַפטיגען כלל־ישראל בּיז א כלל־ישראל, וואָס איז בּעשאַפען געוואָרען פון געצעהלטע מענשען, וואָס זענען ערגיץ געזעסען אין א דריי, אָדער פיער־ראַט און צוגעטראַכט כאַר זיך אַזאַ נאָמען.

אויבּ מ'האָט נישט איינגעלאַדענט קיין נייע מענשען. אויבּ מ'האָט זיך נישט קאָנכאַלידירט מיט אַלע ספערען פון דער יודישער געזעלשאַפט, און דער עיקר, אויבּ מ'האָט אוועקגעשטעלט די וויכטיגסטע און נויטווענדיגסטע פאַרשטעהער אין א דופן עקומה, ערגיץ אין אַ ווינקעל, צו וועלכע ס'זאָל נישט דערגרייכען די רייה צו געהן אין שטאָדט־ראַט — איז עס געווען א בּעוויז, אַז מען מיינט גאָרנישט מעהר ווי בּענקלעך...

נאָך א בּעוויז.

ווען דער דורכפאַל איז געקומען אין דער אויסוואַהל פון די יודישע ראַטמענער האָט געגעבּען אַ מינדערווערטיגע צאָהל איז געווען נאָך א מעגליכקייט צו דאַטעווען די סיטואַציע מיט אָבּגעבּען אַ פּראָטעסט אויף די וואַהלען.

מאָטיווען זענען געווען גאַנץ שטאַרקע, ווייל בּיי הונדערטער און אפשר טויזענדטער יודישע וועהלער איז צוגענומען געוואָרען די מעגליכקייט זיך צו בּעטייליגען אין די וואַהלען. אַזאַ פּראָטעסט איז נישט געמאַכט געוואָרען. מ'האָט אפילו נישט בּעוואויגען, אַז די וועהלער גופא זאָלען איינקומען מיט אַ אַנקלאַגע און פערטיידיגען און פאָדערען זייערע צוגענומענע וואַהל־רעכט. נאָך מעהר: ווען דער ה' בּרוך ניימאַן, אַלס א מיטגליד אין דער קאָמיסיע פון אַ געוויסען יודישער וואַהל־קרייז, האָט אריינגעטראַגען א פּראָטעסט; אַ שטאַרק־מאָטיווירטען פּראָטעסט געגען די וואַהלען פון זיין ראַיאָן האָט מען איהם צוגערעדט, ער זאָל זיין פּראָטעסט צוריקציהען. מ'האָט איהם קאַלט געמאַכט און זאָגאַר אָבּגעשראָקען. און בּעוואויגען צוריקצוציהען דעם פּראָטעסט האָבּען איהם דוקא די, וואָס האָבּען געשאַפען דעם בּלאָק; דוקא די, וואָס האָבּען ארויסגעשטעלט די אחדות־פאָהן און דוקא די, וואָס האָבּען ארויסגערוקט אין וואַהל־קאַמף דאָס הייליגסטע פון אַלע יודישע הייליגקייטען און דאָס שטאַרקסטע פון אַלע שטאַרקייטען — „אחד".

וואָס פאַר א בּעוויז אַלזאָ איז דאָס? דאָס קאָן זיין ווידער אַלט בּעוויז, אַז מ'איז מעהר נישט אויסען געווען ווי א בּענקיל און פאַר דעם בּלויזען געדאַנק, מאָמער געפינט דער פּראָטעסט א אָבּקלאַנג און אין א מעגליכסטען פאַל, ווען די וואַהלען זאָלען איבּערגעהן, וועלען זיי ריזיקירען מיט זייערע מאַנדאַטען, איז אָט פאַר דער מורא האָט מען בּאַדיי בּעשטאַנען צו געהן אין שטאָדט־ראַט אין א פערשווינדענע מינדערהייט און אבּי קיין פּראָטעסט זאָל נישט אריינגעטראָגען ווערען. מ'האָט בּאַדיי געשטעלט אין קאָן די אינטערעסען פון כלל ישראל אבּי צו דערהאַלטען דעם אייגענעם פּרעסטיזש און נישט ארויסלאָזען די לייצעס פון געזעלשאַפטליכען וואָגען.

די פּרוכטען, די קאָנסעקווענצען פון אַזאַ פערזענליכער פּרעסטיזש־פּאָליטיק? אויף די פראַגע האָט יעדער איינציגער געקענט בּעקומען אַ קלאָרען ענטפער, זייענדיג אויף דער גאַלעריע אין שטאָדט־ראַט דעם פערגאַנגענעם שבּת־צו־נאַכט, ווען ס'איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג. וואָס האָט מען דאָרט געזעהן? מ'האָט געזעהן די טראַגי־קאָמישע לאַגע פון די יודישע ראַטמענער. זייער אונבּעהאָלפענקייט, זייער מינדערווערטיגקייט אין זייער נישט אנזעהעוודיגקייט. מ'האָט בּעדאַרפט וועהלען א פּרעזידענט, אַ וויצע פּרעזידענט, אַ פאַרזיצענדען פון שטאָדט־ראַט, לאַווניקעס. און די יודישע ראַטמענער האָבּען נישט געוויסט אין וועלכער ריכטונג זיך צו לאָזען, צי אויף רעכטס, אָדער לינקס. זייער ראָליע איז געווען ענליך צו א פינפטע ראָד פון א וואָגען. פון גרויס אונבּעהאָלפענקייט איז צווישען זיי אריינגעטרעטען אַזאַ דעזאָריענטאַציע אַז בּיי געוויסע אָבּשטימונגען האָבּען א טייל פון יודישע ראַטמענער געשטימט פאַר די רעכטע און א טייל ראַטמענער — פאַר די לינקע. וואָס פאַר א אונטערשיד האָט מען געקענט בּעמערקען פון די יודען בּיז די ענדעקעס. די לעצטע זענען אויך אין א מינדערהייט. יעדאָך האָט בּיי זיי געהעריג געקלאַפּט דער אַפּאַראַט. זיי זענען געווען גוט אָרגאַניזירט און בּיי יעדער פראַגע האָבּען זיי געהאַנדעלט מיט א איינהייטליכער פאַראויסבּעשטימטער טאַקטיק. די רעזשי פון דער יודישער פאַרשטעהערשאַפט האָט הינטערגעהינקט אין ס'איז קענטיג געווען, אַז די כראַזע פון זייערע ראָליען האָבּען זיי אפילו נאָך נישט געהאַט איינשטודירט.

מ'האָט נאָך עפּיס געזעהן. וואָס? — מ'האָט געזעהן ווי צווישען די יודישע ראַטמענער געפינט זיך צופאַלט נישט קיין איין יודישער פאַרשטעהער פון די

ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE

OBUWIA LUDOWEGO SPORTOWEGO TENISOWEGO „PEPEGE"

-PEPEGE-

POLSKI PRZEMYSŁ GUMOWY T.A.
w GRUDZIĄDZU

TANIE·TRWAŁE·ELEGANCKIE

פיה־יט אנגעהויבען צו לעפינען זיך און צו זיצן בטיאמען ... די טאטעס פון שטאט, האבען ווי געהאט זייער זיך־ערנס אויף דער גאלעריע, סאוּשטיהער פון יודישען כח ים׳טום האבען מעהר קיין פלאץ נישט צווישען די, וואס וועלען אנפיהרען מיט דער ווירטשאפט פון שטאט. דאס יודישע סוחרים׳טום, וואס ציילט איבער 70% פון דער בעפעלקערונג האבען נישט קיין איין פארטרעטער דארט, וואו פון זייערע שטייערן וועט די ווירטשאפטליכע איינריכטונג געבויט ווערען; דא וואו מ׳וועט ביים אויסמעסטען די לאקאלע שטייערן אלעם ערשטענס נעמען אויף דער וואג און מאס דעם סוחר און קליינהענדלער.

און נאך א פרט האט זיך געווארפען אין די אויגען. מ׳האט דערפיהלט ווייטיג אין שטאדט־ראט די גליקליכע לאגע פון צו זיין דאס צינגעל אויף דער וואג־שאל, און ביי יעדען איינעם יוד, וואס איז דארט אנוועזענד געווען, האט דורכגעבליצט דער געדאנק, ווען די יודישע ראטמענער האבען דעם רעכט־עלנבוגען כח צו קאנען איבערצוּוועגען מיט זייערע שטימען, וואס א קראפט וואלט דאס געווען, ווי ניצליך וואלט דאס געווען פאר די יודישע אינטערעסען און מיט וואס פאר א מוטה די יודישע ראטמענער וואלטען דאן געזעסען. דורכלעבענדיג אט דעם פאנטאסטישען מאמענט האט זיך אבער גלייכצייטיג דערמאנט, אז אין אזא גליקליכע לאגע זענען א טייל פון די היינטיגע יודישע ראטמענער געווען אין פריהערדיגען שטאדט־ראט, און פאר די איינע האט זיך דעריבער אויסגעשטעלט א לאנגער פראגע־צייכען: — און דאן...? אין דאן, ווען זיי זענען געווען דאס צינגעל, וואס האבען זיי דאמאלס אויפגעטוהן? פאר וואס האבען זיי דאן נישט געפיהלט די באדייטונג פון זייער כח? און פאר וואס האבען זיי טאקי ווייטער ניעט געשטרעבט מיט אלע כחות צו פארבלייבען דאס זעלבע צינגעל אויך אין היינטיגען שטאדט־ראט? נאך וואס האבען געטויגט די אלע פרעסטיזש־אמביציעס ביי דער שאפונג פון היינטיגען בלאק?

די יעצט געשאפענע סיטואציע גיעט אבער א ענטפער אויף די אלע פריהער געשטעלטע פראגען: מ׳האט פריהער, ווי אויך היינט, אזוי אין פאריגען שטאדט־ראט, ווי אויך אין היינטיגען שטאדט־ראט געשטעלט פאר׳ן סאמע וויכטיגסטען פונקט אויף דער טאג־ארדנונג די בענקיל־פראגע, דאס איז געווען דער עיקר פון אלע עיקרים. מ׳האט מעהר נישט געוואלט ווי א בענקיל און א בענקיל איז געלונגען צו בעקומען, אלץ איינס, צי דאס בענקיל איז אויף פיער פיס, צי אויף דריי פיס... ס׳איז נישט וויכטיג. וויכטיג איז נאר דאס.

וואס מיר האבען געטרייע יודישע היטער, וועלכע שטעהען ביי דער ראגאטקע און לאזען נישט דורך קיין נייעם מענש, קיין פרישען כח. אויס דער איינציגער מורא טאמער וועלען אנקומען נייע פנים׳ער וועט זייער שטערען פערזענליכע ווערטי, האבען זיי פארשפרייט א חוקה־דיקטאטור און גענומען אין ארענדע דעם כלל־ישראל, און מען האלט זיך אין איין אנפילען דעם פארטפעל מיט מאנדאטען, מאנדאטען און מאנדאטען...

מ. שמשון.

חג השבועות.

(וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים (שמות ל״ד).

צ׳ווי איז מען געגאנגען כסדר. פאר פסח אבגעשפר׳ט זיך מיט׳ן גערשטען און געבראכט דעם עמר אין בית המקדש אריין, איז מען נאך פסח באלד צוגעטרעטען צו דעם שניט פון ווייץ און געבראכט די צוויי חלות אין דעם בית המקדש אריין. פאריג געמאכט דעם ווייץ, האט מען אנגעהויבען צו זאמלען די ערשטצייטיגע פייגען. אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה— מאכט ער אויף איהר א סימן, אז דאס זענען בכורים. און געבראכט האט מען די בכורים מיט פאראד. א גראנדיעזע פראצעסיע פון יודישע דערפערען האט זיך א שיט געטהון אין די הויפט־שטאדט אריין מיט די קערבלעך אין די הענד און בעלעגט זיי אין בית המקדש מיט דער פייערליכער דעקלאראציע פון הגדתי היום. דאביי האט מען נישט פערגעסען דעם ארימאן, דעם פרעמדען, דעם יתום און די אלמנה, דעם פאלקס־לעהרער — דעם כהן מיט דעם לוי,— פאר וועלכע מ׳האט אנגעגרייט נישט קיין נדבה, נאר א שטייער פון א גאנץ צעהנטל געזאמעלטע תבואה. עשר בשביל שתתעשר. גיעב מעשר, כדי דו זאלסט רייך ווערען. א רעיענטאלישער עקט! און טאמער ווערסט דו דיך וועלען ארויסדרעהען פון דעם מעשר־אבצאהל אדער אבמעסטען בלויז מיט׳ן אויג, און בע׳עולה׳ן אויף וואס פאר א ווייזע דיינע לעהרער און דיינע ארימע לייט, זאלסטו געדענקען, אז ס׳ דרע־הט דיר א הונגער פון א יקרות אדער פון א פערמוגלונג, אדער גאר ח״לה א עפידעמיע.

און דערצעהלט אונז טאקי דאס פאלקסטימליכע ספר רות, אז א גאנצע יודישע פאמיליע איז געגנצליך פערארימט געווארען, ווייל זיי זענען אנטלויפען פון זייער היים אין דער צייט פון א הונגער, מירא האבענדיג אז מ׳זאל פון זיי גרויסע נדבות נישט רייסען. און ווי שעהן און הערציג נאאיוו איז אין דעמזעלבען ספר די נאטירליכע שילדערונג פון דער סצענע צווישען דעם גוט־בעזיצער בעז און זיינע שניטערס: „ה׳ עמכם!“ רופט בעז צו די ארבייטער, — „יברכך ה׳!“ ענטפערען זיי איהם.

ערלעדיגט די בכורים, איז מען באלד צוגעטרעטען צו דעם בציר־זאמלונג פון ווייגטרויבען. און ווי נאטירליך־פאלקסטימליך שילדערט דער תלמוד די דאנסינג אויף די פרייע לופט איז די ווייגגערטען יעדען חמשה עשר באב! (דער צווייטער אקט פון „שולמית״ גאלדפאדען) אין צום סוף דער חג האסיף.

אזוי האט געלעבט א נארמאל פאלק, צוגעבונדען צו זיין ערד מיט א באדען אונטער די פיס. אזוי האבען אויסגעזעהען אונזערע ימים טובים — געשטיצט אויף דער נאטור, אויף דער ערד, נישט אויף דעם הימעל.

* * *

א הימעל יום־טוב איז ערשט דער ח׳ השבועות געווארען אין גלות, נאכ־

יואל מאסטבוים.

עס רעגענט...

פון זינט שעהנע פעליכע טאג האט אונז ארומגעכאפט א רעגען־שטימונג, כ׳מיין נישט ביכסטעבליך קיין רעגען פון הימעל, ווייל רעגענס האבען מיר ב״ה גענוג אויף דער היינטיגער וועלט. עס רעגענט מיט וואהל־צעטלען און וואהל־פלאקאטען און געפעפ׳טע מאנדאטען און פאבריצירטע פארטייען און פארטייעלעך איבער נאכט. און יעדער עפעס שפייט זיך עס חיינט נישט אין פנים אריין: מיין ליסטע, דיין ליסטע, מיין וואהל־צעטעל און דיין וואהל־צעטעל און געבויך דער פשוט׳ער עולם האפט מן פון הימעל און קוועלט. קיינמאל און פאר קיין צייט האט אזוי מיאוס נישט גערעגענט אויפ׳ן מענשען ווי היינט, אפילו אין די צייטען פון רוימישען מארק־קאמפף, וואו מענשען האבען זיך פאר דער עפענטליכקייט שטיקער פלייש אויסגעריסען אבי צו געפעלען די מאסען.

אינטערעסאנט איז, וואס אין די סאמע וויכטיגסטע טעג פון רעגען, פון וואהל־קאמפף, האט אויך איינער געבען געקלאפט גאר מיט א רעגען און דאס איז געוועזען דער פליהער לינדבערג. ער איז געפלויגען זיינע די וועלט שטעהט אזא רייזע איבערן אטלאנטיק דאס ערשטע מאל אין לעבען. ער האט דערזעהן א גרויסע חמארע איף א רעגען אבער זיין גייסט איז געוועזען שטארק און ער האט דורכגעבראכען דעם שטורם־רעגען.

אין דער זעלבער צייט איז געשטאנען געלעגען שלאפלאז ביינאכט א קאנדידאט לעמעל פון א וואהל ליסטע און האט געקוקט אויפ׳ן רעגען פון דער חמארע וואהל־צעטלען. ער האט געפיהלט זיך עלענד ווי דער פליהער לינדבערג. דער אנטערשייד איז נור וואס ווען לינדבערג וואלט חס ושלום אראבגעפאלען וואלט די גאנצע וועלט א שטיק פון מענשליכען חלום און ווען יענער וואלט זיך ביי עפעס הונדערט שטימען וואלט די וועלט מיט נאר ניעט רייכער און נישט ארימער געווארען.

גור וואס איז די נפקא מינא אבי עס האט גערעגענט, עס האט גערעגענט און געטומלט און געפלייצט מיט פאפיער און מיט ווערטער און מיט דעקלאראציעס און מיט אפשטימונגען און דער מענש איז צוטרייערן געוועזען.

* * *

זעהט איהר ווען עס רעדט זיך שוין פון רעגען האט זיך מיר יעדער מענש און יעדער שטאדט איהר פערזענליכען רעגען. ראדאם למשל האט דא נישט לאנג א צייט פון שטורם איבער א פערגעקשנטען ... האט פון צוויי צדדים געגענט מיט פראסטעסטען, מיט געריכטען, מיט מיטינגען און די וועלט האט געקלינגען אויף אלע גלעקער.

ראדימענט? דאס איז עפעס א קליין פינטעלע פון וויאסער ... געוועזען נעגען דאס שפריצריי פון איין מענש נעגען א כלל און פון א כלל נעגען

דעם, ווי דאָס יודישע פאָלק האָט פערלירען דעם באָדען פון אונטער זיינע פיס. דאַמאָלס האָט דער תקון שבועות פערגעסען דאָס אָרט פון די בכורים, אנשטאָט די אונשולדיגע אידיליע פון בעז און רות האָבען מיר רייזלעך אויף די פענסטערס און דער חג השבועות איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין א זמן מתן תורתנו, הימעל אָהן ערד. מיר קלויבען קרישעלעך אונטער די רייכע טישען פון פרעמדע פעלקער: מיר בעמיסטיגען פרעמדע פעלדער און אונזערע אייגענע פערנאַכלעסיגען מיר; מיר היטען פרעמדע גערטנער — כרמי שלי לא נטרתי, — נאָר אונזערן אייגענעם גאָרטען היטען מיר נישט; מיר דינען אַלערליי פרעמדע געטער, נאָר אונזער אייגענעם גאָט האָבען מיר פערלאָזען.

וואָס פאַר א מוסר השכל ציהען מיר ארויס פון אונזער יעצטיגען צושטאַנד? אָט דעם. אז מיר מוזען אונבעדינגט צוריקקעהרען צו אונזער מוטער-ערד, צו די פעלדער פון בית-לחם יהודה, צו די וויינגערטנער פון עמק און גליל. אונזער גרויסער נביא זאָגט אונז צו. אז באחרית הימים, ווען די גאולה וועט קומען, וועלען פרעמדע פעלקער זיין אונזערע פאַכטיכער, אונזערע גערטנער און פייערען. און מיר יודען וועלען הייסען „כהני ה" געטליכע כהנים, געטליכע לעהרער. (ואתם כהני ה" תקראו). מיר וועלען מוחל זיין אויף דעם כבוד, אז פרעמדע זאָלען בעאַרבייטען אונזערע פעלדער: מיר ווינשען זיך צו פאשען אליין אונזערע בהמות און צו בעאַרבייטען זעלבסט אונזערע גערטנער און פעלדער. נאַטירליך וועלען מיר זיך נישט אָבזאָגען פון אונזער גרויסע אויפגאַבע צו זיין א ממלכת כהנים וגוי קדוש, א ליכט זאָל זיין אונזער תורה פאַר אלע אמות העולם. מיר זעהען דעם אידעאַל פון חג השבועות אין דער האַרמאָנישער צוזאַמענשמעלצונג פון יום הבכורים, אין זמן-מתן תורתנו — הימעל מיט ערד.

פּלטי מושקטבליטה.

תרפ"ז.

אַלע ווילען

אָהן הילוק פון געשלעכט און עלטער, בעשעפטיגונג און שטאַנד, היטען זיי ער געזונד און נערוען, טראָגען דויערהאַפטע און שפּאָרזאַמע שיך האָבען א אנגענעהמען, עלאַסטישען און עלעגאַנטען טריט

אַלע מוזען דעריבער טראָגען

גומי אָבצאַסען

אין זוילען

„BERSON"

וואָס הערט זיך אין ראַדאָם

די ערשטע זיצונג פון נייעם שטאָדט-ראַט.

ווער זענען די נייע אויסדערוועהלטע פיהרער פון דער שטאָדטישער ווירטשאַפט — א גרויסער עולם נייגעריגע אויף דער גאַלעריע — בונדישער ראַטמאַן ערקלערט, אז זיין פראַקציע איז נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר דער טעטיגקייט פון נייעם שטאָדט-ראַט.

באַלד ווי ס'איז אין שטאָדט בעוואוסט געוואָרען, אז אויף שבת-צו נאכט דעם 28—ען מאי איז בעשטימט געוואָרען די ערשטע קאָנסטיטואירענדע זיצונג פון נייעם שטאָדט-ראַט, האָבען זיך אין סעקרעטאַריאַט פון מאַגיסטראַט געוועַנדעט פיל מענשען אויף איינטריטס-קאַרטען, כדי בייצוואוינען די זיצונג און זעהן מיט אייגענע אויגען די האַנדלונג פון די פערשידענע פראַקציעס אין בעצוג צו דעם מאַיאָריזירטען כח פון די פ. פ. ס.

דעם פערגאַנגענעם שבת-צו-נאכט האָט זיך די זיצונג אנשטאָט 8.30, ווי ס'איז געווען געמעלדעט, אָנגעהויבען א פירטעל צעהן. דער געדראַנג ביים אריינגאַנג איז געווען זעהר גרויס אזוי, אז פיל ראַטמענער האָבען זיך קוים אריינבעקומען אין זיצונג'ס-זאַהל.

די זיצונג עפענט דער פרעזידענט ה' מיכאַלסקי, וועלכער פערבעט צום פרעזידיום-טיש אלס אַסעסאָרען דעם עלטסטען ראַטמאַן ה' בריליאַנט און דעם ה' גאַיעזיטש (רעכטע). פרעזידענט מיכאַלסקי לעגט פאַר אויסצוקלויבען א נייע שטאָדט-פערוואַלטונג ווי א פרעזידענט, וויצע און לאַווניקעס. ראַטמאַן לאַנדאַו שטעלט דאַן א פאָרשלאַג צו ענדערען דעם טאָג-אָרדנונג און פריהער קלויבען דאָס פרעזידיום פון שטאָדט-ראַט, נעמליך א פאָרזיצענדען און וויצע-פאָרזיץ, ווי אויך אַז די אויסוואַהל פון דער שטאָדט-פערוואַלטונג זאָל אָבגעלעגט ווערען ביז'ן צווייטען דינסטאַג. דער ערשטער פונקט ווערט אָנגענומען מיט 20 שטימען געגען 19. דער צווייטער ווערט אָבגעוואָרפען און מ'טרעט צו צו וועהלען א פרעזידיום פון שט.-ראַט. די רעכטע שטעלן דאַן ארויס אַלס פרעזעס פון שט.-ראַט די קאַנדידאַטור פון אדוו. ה' ביעלסקי. די פ. פ. ס. רוקען ארויס די קאַנדידאַטור פון ד"ר קעלערס קראַוז. בעת די וואַהלן בעקומט ד"ר קעלערס קראַוז 24 שטימען; ביעלסקי — 13 און צוויי ליידיגע. אזוי נאָך ווערט אַלס פאָרזיצענדער פון שט.-ראַט אויסגעוועהלט מיט א מעהרהייט שטימען ד"ר קעלערס קראַוז. בעת דער רעזולטאַט ווערט בעקאַנטגעמאַכט ווערט אויף די גאַלעריע אַפּלאָדירט מצד דער גרויסער צאָהל אנוועזענדע פ. פ. ס. כאַווערים.

בעת די וואַהלען פון א וויצע פאָרזיצענדער האָט זיך ענטוויקעלט א לעבהאַפטע דיסקוסיע. צווישען די פ. פ. ס. מיט די רעכטע. די ערשטע פאָדערען אויסצוקלויבען צוויי וויצע-פרעזעסען. דאַגעגען די רעכטע זענען פאַר איינעם. אין רעזולטאַט פון די דיסקוסיעס איז, אז ס'ווערען געוועהלט צוויי וויצעס, די ה"ה האַנטז (צענטרום) און ה' בריליאַנט (האַנדווערקער-ראַטמאַן). נאָך א פויזע פון 5 מינוט, ווען מ'טרעט צו צו דער וואַהל פון דער שטאָדט-פערוואַלטונג נעמט דאָס וואָרט אין נאַמען פון די רעכטע אדוו. ביעלסקי. און טראָגט אריין א פאָרשלאַג, היות ווי אלס פרעזידענט פון דער שטאָדט ראַדאָם דאַרף געוועהלט ווערען א פערזאָהן, וואָס זאָל בעזיצען די ענטשפּרעכענדע קוואַליפיקאַציעס, זאָל פריהער, איידער די וואַהלען, פערעפענטליכט ווערען אין דער פרעסע און פאַר דער עפענטליכקייט א קאָנקורס אויפן דאָזיגען פּאָסטען. בשעת דער אָבשטימונג איז ה' ביעלסקיס פאָרשלאַג אונטערגעשטיצט געוואָרען מצד די רעכטע און עטליכע יודישע ראַטמענער פון [illegible]. די מעהרהייט איז געגען דעם פאָרשלאַג און ער ווערט דעריבער אָבגעוואָרפען. ביים אויסוועהלען א פרעזידענט ווערען ארויסגעשטעלט צוויי קאַנדידאַטורען. מצד די רעכטע, כיים דיפּ טאַט מענדריס און פון די פ. פ. ס. ה' [illegible]סקי. דער ערשטער בעקומט 9 שטימען, דער צווייטער 25 שטימען, 5 וואַ…

איינעם – מיסיסיפּי.

ווייסט זיך ארויס, אז דעם שטורם-חליאַפּ האָט אָבגעקאָסט די שטאָדט פון ביידע צדדים בערך 40 טויזענד זל. און עס איז גאָר נישט געוואָרען דערפון פּונקט ווי ער ווערט גאָר נישט פון אסך געפּסל'טע מאַנדאַטען, אָבער גערעגענט האָט דאָך און געשפּיגען אויף אלע אייפּנים אין פּנים אריין האָט מען זיך.

א שטורם אין א אמת'ער רעגען זענען דאָ, ווי איך האָב געהערט. געוועזען די וואַהלען. יעדע פּאַרטיי האָט גענומען אויף כח די פעסטונג פון באַסטיליע און שוין ביי דער ערשטער זיצונג פון שטאָדט-ראַט הער איך רעגענט מיט פּראָטעסטען, מיט אריינגעטראָגען דעקלעראַציעס, מיט שליסען בלאָקען און זיי צורייסען, און דער עולם הערט צו, אָבער אויך פערהאַן שוואַכע מינוטען אין לעבען פון יעדען גבור.

אין אָט בין איך דאָ געקומען אין א אמת'ען רעגען-טאָג, עס איז פון בלייערען הימעל געגאַנגען א מבול, עס האָט גערעגענט. און צום זאַל פון א געוויסער לעקציע זענען געגאַנגען מענשען מיט פּאַראַסאָלען: עלטערע פרויען, בעל הבתישע מענער און אַרבייטער-מיידלעך, געפעלט האָט איין קלאַס-מענשען און דאָס איז געווען בעל הבתישע מיידלעך. די יענע וואָס דרעהען זיך אויך אגאַנצע וואָך אין שטוב, שבת אָדער טוט מען אָן די קורצע קליידלעך, מען פּוצט זיך אונטער, מען שמירט זיך אונטער און מען געהט אין נייעם-גאָרטען, אָדער אין פּושיביטניעווסקי'ס גן-עדן... חאַפּט מען זיך אויך אריין אין קינאָ קאָרסאָ אויף א פאָרלעזונג...

דאָס איז אָבער געוועזען א טאָג א פּוסטער און אין דעם טאָג זיצען די בעלהבתישע מיידלעך אין שטוב און שטעקען בלויז ארויס די קעפּ אויף דער גאַס. ווייסט איר פאַר וואָס—עס רעגענט און די פאַרב פון פּנים האַלט אין איין אָבגעהען. און איך פערזיכער אייך, ראַדאָמער מיידלעך, אז ווען איך וועל ח"ו אמאָל דאַרפען אויסשטעלען פרויען עמאַנציפּאַציע וועל איך אייך דאָס שטיק לויתן נישט געבען, ווייל היינט איז א צייט פון העלדישקייט, דוקא ווייל עס רעגענט, דוקא געהט מען.

צעהלען זענען געווען לייזיג. ווען דער פרעזידענט מיכאלסקי מעלדעט, אז אלס שטאדט־פרעזידענט איז אויסבעוועהלט געווארען ה' גזשעטשנזאוויצקי, ענטשטעהט אויף דער גאלעריע א גרויסע שמחה און מ'הערט זיך אויסרופען: זאל לעבען חבר גזשעטשנאראווסקי! —

פאר אויפוואהל פון א וויצע־פרעזידענט נעמט דאס ווארט ה' ברילאנט. ער אפעלירט צו אלע ראטמענער אויסצוועהלען דעם לאנגיעהריגען פהרליבען און א בייטזאמען געוו. וויצע־פרעזידענט ה' דומאנסקי. ס'ווערען דאן ארויסגעשטעלט די קאנדידאטורען פון די ה"ה דומיינסקי (צענטרום) און סיים־דעפוטאט אושעמבלא (פ. פ. ס.) בעת דער אבשטימונג בעקומט אושעמבלא 20 שטימען און דומיינסקי — 19. אויף אזא אופן האבען זיך אלע ראטמענער בעטייליגט אין די וואהלען, און ס'איז דעריבער משער צו זיין, אז פארן ערשטען האבען געשטימט די פ. פ. ס. צוזאמען מיט די יודישע ארבייטער־ראטמענער, און פארן צווייטען—רעכטע, צענטרום, פאבריקאנטען און אלע בירגערליכע יודישע ראטמענער.

אלס וויצע פרעזידענט ווערט געוועהלט די פ. פ. סישער דעפוטאט ה' אושעמבלא.

כאן צושטעלען אויסצוועהלען 4 לאווניקעס ווערט ערקלערט א 5־מינוטיגע הפסקה, וועלכע האלט אבער אן מעהר ווי א שעה צייט. אין פערלויף פון דער צייט קומען פאר אונטער די קוליסען אונטערהאנדלונגען צווישען די אלע פראקציעס. אין פרעזידיום־צימער פון די פ. פ. ס. רופט מען כסדר אריין פארשטעהער פון צענטרום, בונד, פועלי ציון און פון דער יודישער ראטמענער קאלא. צווישען די יודישע ראטמענער קאלא הערשט א שטארקע אויפרעגונג. ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די פ. פ. ס. האבען ניט געוואלט שטימען אויף א יודישען לאווניק. און אזוי ווי אויף ארייגצוטראגען א ליסטע וועגען א לאווניק בעדארף מען האבען 10 אונטערשריפטען און די אלע יודישע בירגערליכע ראטמענער בילדען צוזאמען א צאהל פון 7, האבען זיי געברויכט אנקומען צו איינער פון די שטאדט־פראקציעס נאך דריי אונטערשריפטען. ה' י. פרענקעל האט דאן זיך געווענדעט צום ראטמאן גאיעוויטש (ענדעקעס) און דערלאנגענדיג איהם די ליסטע מיט די 7 יודישע אונטערשריפטען איהם איבערגעגעבען צו שאפען די אונטערשריפטען אויף ארייגצוגעבען א ליסטע אויף צוויי לאווניקעס פאר די רעכטע און פאר די יודען.

ווען מ'טרעט צו נאך דער הפסקה צו וואהלען לאווניקעס, ליגען פארן פרעזידיום־טיש פארגעשטעלט צוויי ליסטען: ליסטע נומער 1 איז געווען מצד די רעכטע און יודען. ליסטע נומער 2 מצד די פ. פ. ס.—צענטרום. ביי דער אבשטימונג בעקומט די ליסטע נומער 1—16 שטימען און ליסטע 2—21. פרעזידענט מיכאלסקי ערקלערט דאן, אז יעדער ליסטע האט בעקומען צו 2 לאווניקעס. מצד די רעכטע און יודען זענען געוועהלט געווארען אלס לאווניקעס ה"ה סטעמפיען און מ. ראטענבערג, מצד די פ. פ. ס. פרוי קעלערס קראוז און ה' טשוויענק. נאך דער ערקלערונג פון פרעזידענט מיכאלסקי, נעמט דאס ווארט פרוי קעלערס קראוז און ערקלערט, אז זי קאנטעסטירט דעם מאנדאט פון ה' ראטענבערג, מאטיווירענדיג דערמיט, וואס היות אויף צו בעקומען א לאווניק איז נויטיג 7 שטימען און אזוי ווי די פ. פ. ס. צוזאמען מיטן צענטרום האבען געהאט 21 שטימען קומט אלזא די ליסטע נומער 2 דריי לאווניקעס, און די ליסטע נומער 1 פון די רעכטע מיט די יודען וועלכע האט בעקומען 16 שטימען. קומט צוויי לאווניקעס. צוליב דעם אבער וואס לויט דעם וואהל־ארדינאציע פון די זעלבסט־פערוואלטונגען קאנען דא נישט מעהר געוועהלט ווערען ווי פיער לאווניקעס, לעגט פרוי קעלער'ס קראוז פאר, אז דער צווייטער קאנדידאט פון דער ליסטע נומער 1 ה' ראטענבערג און דער דריטער קאנדידאט פון דער ליסטע נומער 2 איגנאץ וולאשקאווסקי (צענטרום) זאלען ציהען צווישען זיך א גורל. ווער ס'זאל אריין. עווענטועל זאל די פראגע פון פערטען לאווניק דערווייל געשטעלט ווערען אונטער א פראגע צייכען און איבערגעגעבען ווערען צו ענטשיידען דעם אויפזיכטס־מאכט. נאך דעם אבגעבען די דאזיגע ערקלערונג ברעכען אויס שטארקע דעבאטען. אדוו. ח' ביעלסקי פאדערט, אז דער פארזיצענדער, ס'הייסט דער פרעזידענט מיכאלסקי, זאל אלס ריכטער אין דער פאל באלד ענטשיידען איבער דער דאזיגער פראגע. ה' מיכאלסקי ערקלערט אבער, אז ער פיהלט זיך פאר צו־ווייניג קאמפעטענט ארויסצוזאגען א ענטשיידענדען אורטייל אין אזעלכע ענינים. דאן נעמט דאס ווארט אדוו. ה' מוליער און פאדערט צופראטאקאלירען, אז א דעציזיע וועגען אט דער פראגע איז דורכ'ן פרעזידענט שוין ארויסגעגעבען געווארען. פרעזידענט מיכאלסקי ענטפערט אבער, אז ער האט טאקי אזוי ערקלערט, אבער ער האט זיך באלד בעווארענט אין צונעמען ביים ארויסטראגען דעם רעזולטאט פון די וואהלען, או ער איז נישט גענוג בעהאווענט צו ענטשיידען אין אזעלכע פראגען. ה' ברילאנט האלט, אז די בעפירושע ערקלערונג פון פרעזידענט, אז יעדער ליסטע האט בעקומען צו צוויי לאווניקעס, איז א מאסגעבענדע דעציזיע איבער וועלכע ס'קאנען נישט געמאכט ווערען קיין שום ספיקות און דער אונצופרידענער צד, די פ. פ. ס. קאן זיך ווענדען צו דער מאכט מיט א פראטעסט.

פאר'ן שליסען די זיצונג איינס א זייגער ביינאכט האט ח' גזשעטשנאראווסקי ערקלערט, אז ער נעמט אן דעם אמט אלס פרעזידענט פון דער שטאדט ראדאם.

Dr.
I. KLEINBERGER
spec. chorób uszu, nosa i gardła
przyjmuje ul. Lubelska 23. (wejście Witolda 2) II piętro.

די נייעסטע און שעהנסטע
„טאפעטעז"
אויף צימער־טאפעטירונג
בעדייטענד ביליג, פערקויפט
ש. שטיינמאן
ראדאם, לובלינער № 21
ביטע זיך צו ערקינדיגען!

פון שניידער־מייסטער־פעראיין אין ראדאם.

דער שניידער מייסטער־פעראיין אין ראדאם ענטוויקעלט א זעהר אינטענסיווע טעטיגקייט. א דאנק דער ריכטיגער פערוואלטונג, וועלכע בעשטעהט פון פעראנטווארטליכע און איבערגעגעבענע מענשען איז דער צושטאנד פון פעראיין ארויפגעשטיגען אויף דער געהעריגער הויך.

דער פעראיין געפינט זיך אין כאמע צענטרום שטאדט אין א פראכטיגען לאקאל, וואו ס'געפינט זיך אויך דער שניידער־קאאפעראטיוו „[illegible]" חוץ דעם איז אין גרויסען זאל איינגעארדענט א לעזע־זאל, וואו ס'געפינען זיך אלע יודישע טעגליכע צייטונגען און אויפערנאכס קומען זיך צו מיטגלידער צונויף און פערברענגען געמיטלעך, אדער לייענען א צייטונג.

ס'געפונען זיך אויך אין זאל אלע נייעסטע מאדען־זשורנאלען, פון וועלכע די מיטגלידער, וועלכע זענען נישט בכח צו קויפען קיין אייגענע מאדע־זשורנאלען, קאנען זיך בעקאנען מיט די פאדערונגען פון דער נייעסטער מאדע.

א דאנק דער אינטערווענץ פון דער פערוואלטונג, ספעציעל דעם ה' מ. רובינשטיין, פרעזעס פון פעראיין, זענען א דורכגאנץ הרט געווארען מיט ערפאלג אינטערווענצען ביי די היגע רעגירונגס־ארגאנען, איבערהויפט אין שטייער־אמט.

אויף דער לעצטער פערזאמלונג פון די מיטגלידער, וועלכע איז פארגעקומען שבת דעם 28.5 ה. י. איז אנגענומען געווארען איינשטימיג פאלגענדע רעזאלוציע: 1) „איינזעהענדיג, אז דער כסדר שטייגענדער יקרות, ערלויבט נישט די שניידער־מייסטער ביי די זייער נידריגע פרייזען פאר ארבייט צו פערדינען אויף די מינימאלסטע הצטרכות'ן, איז בעשלאסען געווארען צו העכערען די פרייזען פאר ארבייט אויף 25%. 2) אויב ס'ווערט געגעבען צו מאכען א מלבוש א סחורה פון שניידער, נור מלאכה־געלט, איז דאס דאזיגע געדעקט ווערען מיט קאסע ביים אויסקויפען דאס מלבוש — נישט מיט וועקסלען".

גלייכצייטיג ווענדעט זיך דער שניידער־מייסטער־פעראיין צו אלע זייגע מיטגלידער זיי זאלען זיך אויף ווייטער איינשרייבען אין פעראיין, כדי צו האבען געמיינזאמע נוצען.

א בריף אין רעדאַקציע.

ה' רעדאַקטאָר!

מיר בעטען געפעליגסט אָבצודרוקען די פאָלגענדע שורות:

אין בעצוזאַמענהאַנג מיט'ן נאָטיץ פון דער ראַדאָמער, ווי אויך דער אַלגעמיינער יודישע פרעסע, אז ס'האָבען פערשפרייקט אין ראַדאָם ביז 1500 שיכטערס אין קאָמאַשענמאַכערס, געפינען מיר קאָמאַשענמאַכער-מייסטער פאַר נויטיג אויפצוקלערען די סבות פון אויסגעבראָכענעם שטרייק. שוין 2 יאָהר איז פאַראיבער, ווי מיר זענען איינגעגאַנגען אויף א פרייז פאַר אונזער אויסאַרבייטונג, אין משך פון דער צייט איז דער לעבענס-פּראָדוקט שוין איינינגע מאָהל סילפאָך געשטיגען; אָבער דער לוין פאַר אונזער אויסאַרבייטונג איז נישט געשטיגען. פערקעהרט, די שיך-פאַבריקאַנטען און סוחרים, אויסנוצענדיג אונזער שוואַכע אָרגאַניזאַציע, האָבען געפינען פאַר נויטיג נישט צו דערלעגען לויט דעם וואוקס פון יקרות, נאָר פון צייט צו צייט נאָך רעדוצירט פון די פרייזען, אזוי, אז פאַר פיעל אַרבייט איז אייגענטליך צו נעמען א הונגער-לוין. דערצו נאָך האָט דער קאָמאַשענמאַכער-מייסטער, אָבאַרבייטענדיג פאַר זיין פאַבריקאַנט, אָדער סוחר בערך 4-6 וואָכען ערשט דערנאָך בעקומען א וועקסיל אויף דריי, און מעהר חדשים. פערשטעהט זיך, אז וועלענדיג מאַכען אזעלכע וועקסלען צו געלד איז אויסגעקומען ווידער היזק צו האָבען, און אויף אזא אופן האָבען מיר אונזער אויסאַרבייטונג געמאַכט ווי בחנם. פון דער דאָזיגער האַנדלונג האָבען מיר קאָמאַשענמאַכער-מייסטער געהאַט דאָס געפיהל, אז מיר ווערען דורכ'ן סוחר, אָדער פאַבריקאַנט בעטראַכט אַלס 3-טע קאַטעגאָריע מענש. ס'איז פשוט געווען באו מים עד נפש, ביז וואַנען ס'איז געקומען דער מאָמענט, ווען מיר האָבען אַרויסגעשטעלט אונזערע גערעכטע עקאָנאָמישע פאָדערונגען.

די פערוואַלטונג פון קאָמאַשענמאַכער-מייסטער-פעריין ביים יודישען האַנדווערקער קלוב אין ראַדאָם.

אין לעצטען טאָג איז איינגעפלאָסען א פּראָטעסט אויף די וואַהלען.

דעם 24-טען מאי, אין טאָג ווען די וואַהלען פון היגען שטאָדט-ראַט האָבען שוין געטריבען אריין אין קיאַסט, האָט דער ה' ברוך ניימאַן (מזרחי) דערלאַנגט דעם וואַהל-קאָמיסאַר, ריכטער ליטקעוויטש, א פּראָטעסט געגען די וואַהלען. ה' ניימאַן אַלס מיטגליד פון א געוויסע וואַהל-קאָמיסיע אין ליטקאָוויטשעס וואַהל) האָט זיין פּראָטעסט בעגרינדעט דערמיט, וואָס דאָרט זענען הינטערטער וועהלער ביז 10 אויגוסט נישט געקענט אָנקומען צו דער אורנע און דערנאָך האָט מען זיי, צוליב דער שפּעטער שעה, געהייסען פערלאָזען דעם הויף פון וואַהל ביוראָ.

נאָכן איינגעראַגען דעם פּראָטעסט, האָט זיך ה' ניימאַן בעראָטען מיט פאַרשטעהער פון בלאָק און ווען זיי האָבען איהם געראָטען צוריקצוציהען דעם פּראָטעסט, האָט ער דעם פּראָטעסט באַלד דערנאָך אָבגערופען.

פון „טאָז"

זונטאָג איז אין דער נעזעלש. „טאָז" פאָרגעקומען א אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער. נאָך דעם, ווי ד"ר סאָמראָק גיט אָב א בעריכט וועגען דער ביז־איצטיגער טהעטיגקייט, קומען פאָר ערגענצונג'ס וואַהלען און די ה"ה דירעקטאָר פוקס און אדה. שטילער ווערען אויפן אָרט פון צוויי אַרויסטרעטענדע געוועהלט אין דער פערוואַלטונג.

דער אַמאָליגער לינת-הצדק הויבט אָן ווערען טהעטיג.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, ווערט צוריק געשאַפען דער לינת-הצדק פון פאַר דער קריעג, וואו א חוץ מעדיצינישע הילף וועט אויך זיין איינגעפיהרט נאַכט-משמרים, וואָס וועלען געהן צו קראַנקע נאַכטיגען. דער אַלט-נייער לינת-הצדק איז איינגעאָרדנעט אין א העלליכען לאָקאַל אויף ראָווינסקע 3, און פון היינטיגען מיטוואָך ווערט ער שוין טעטיג. די פערוואַלטונג האָט אין נייעם לאָקאַל דעם היינטיגען זונטאָג שוין אָבגעהאַלטען א זיצונג און בעשלאָסען, אז יעדער נאַכט זאָל אַלס דיזשור אויסגעקליבען ווערען א דאָקטאָר מיט א פעלדשער, וועלכע זאָלען אין דרינגענדע פאַלען ערטיילען הילף ביינאַכט.

פערזאַמלונג פון אַלע סוחרים.

ווי דער פרעזעס פון סוחרים פעריין, ה' נתן זינמאַן, האָט ערקלערט אונזער מיטאַרבייטער, וועט ער די נעכסטע טעג צונויפרופען א אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון אַלע סוחרים, וואו ער וועט לייגען זיין מאַנדאַט אַלס פרעזעס פון רעפּרעזענטען פעראיין. אַלס די סבה פון זיין רעזיגנאַציע האָט ה' זינמאַן אָנגעוויזען אויף דעם, וואָס אין נייעם שטאָדט-ראַט איז נישט געוועהלט געוואָרען קיין איין פאָרשטעהער פון די סוחרים אין דעריבער וויל ער, אין פאַל נוען אויף די סוחרים וועט אַרויפגעלעגט ווערען גרויסע מאָניפּראַסטייערען — נישט טראָגען אויף זיך קיין שום אחריות.

די דאָזיגע ערקלערונג האָט ה' זינגמאַן געגעבען כמעט אין א ענטשלאָסענעם טאָהן.

7 שילער פון גימנאַזיום „פשיאַט-שול וויעדזי" בעקומען מאַטורעס

פון 8 שילער פון די יודישע גימנאַזיע „פשיאַטשול-וויעדזי", וואָס זענען היינטיגע יאָהר צוגעגאַנגען צו דער מאַטורע, האָבען 7 פון זיי אויסגעהאַלטען גוט דעם עגזאַמען און בעקומען מאַטורעס. די נעמען פון די, וואָס האָבען בעקומען מאַטורעס זענען: פרידער, פריידראָס, קראַיעוווסקי, ווערבער, שטערנבוים, ווייכמאַן, ראָזענבערג.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

אין דער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע איז פאָריגען זונטאָג פאָרגעקומען א אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער. אויף דער פערזאַמלונג האָבען זיך געהערט שאַרפע בעשולדיגונגען געגען דעם אַלטען קאָמיטעט, אז ער האָט שוואַך געאַרבייט כדי אויפצוהויבען די אָרגאַניזאַציע אויף דער געהעריגע מדרגה. דעם בעריכט וועגען דער טהעטיגקייט אין דער קהלה, ווי אויך אין שטאָדט-ראַט האָט געזאָלט אָבגעבען ה' י. פרענקעל. צוליב דעם וואָס ער איז נישט געקומען, האָט לויט דער אויספאָדערונג פון די פערזאַמעלטע אָבגעגעבען א בעריכט פון דער קהלה-טהעטיגקייט דער ה' פ. ל. פישמאַן. אין זיין בעריכט האָט ה' פישמאַן ערקלערט, אז אין דער קהלה ווערען די ציוניסטישע פאָדערונגען פערשמעלערט אין צייל זאָגאַר אָבגעוואָרפען צוליב דער שולד פון אייגענע, וועלכע זענען אויסגעוויזען געוואָרען דורך דער ציוניסטישער ליסטע, און אפילו פון אייגענע ח"ח, וועלכע פיהרען א פּאָליטיק ענליך צו מה יפית..

צווישען פערשידענע רעזאָלוציעס איז דעם ה' פרענקעל אויסגעדרוקט געוואָרען אנערקענונג פאַר זיין ציוניסטישע טהעטיגקייט און צוליב דעם, וואָס ער איז צופיעל איבערגעלאָסט מיט געזעלשאַפטליכע אַרבייט בעשליסט די פערזאַמלונג אויסצוזוועהלען ה' פרענקעל אַלס עהרען-פאָרזיצענדער פון דער ציונ. אָרג.

די פערזאַמלונג האָט אויסגעוועהלט א קאָמיטעט פון 9 מאַן, אַנשטאָט, וואָס פריהער איז דער קאָמיטעט בעשטאַנען פון 25.

דאָס ערשטע ראַדיאָ-געשפרעך צווישען וואַרשא מיט פּויזען.

— האַלאָ! האַלאָ!

גוט מאָרגען ה' אַראָס.

וויאָס הערט זיך?

— זעהר שלעכט, איך בין בעשווינדעלט געוואָרען. איך האָב נעכטען געקויפט, כלומ'שט ביליג, 10 שאַכטלען שוה-פּאַסטע, וועלכע האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר א געמיין שמירעכץ.

— האַ, האַ, האַ! איהר האָט געוויס געקויפט אין אָריגינעלע, גוט-אויסגעזיכטע שענע שאַכטלען, געפעלשטע פּאַסטע. גוט אזוי, מען דאַרף לייענען די צייטונגען. עס איז שוין אַלעמען בעוואוסט, אז געוויסע שווינדלער ראַמשען אויס אַלטע שאַכטלען פון פּאַסטע און פילען זיי אָן מיט שעדליכען שמירעכץ.

— אזוי...

—נאָר די שאַכטלען פון דער בעסטער פּאַסטע „Zorza", וועלכע שטייגט איבער מיט איהר קוואַליטעט אַלע אין- און אויסלענדישע פּאַסטעס, זענען געשיצט פאַרן אָנפילען דאָס צווייטע מאָל דורך שווינדלער. ווייל די שאַכטעל איז באַנדראָלירט. קויפענדיג די אויסגעצייכענטע אין פון אומפערגלייכליכער גוטקייט פּאַסטע "Zorza" וועט איהר קיינמאָהל נישט ווערען בעשווינדעלט.

1-02.

דער פּראָצעס פון פשיטיקער רב און די שוחטים.

אין גרודזיען 1926 האָט דאָס געריכט אין פשיטיק פערמ'משפט די דאָרטיגע שוחטים און דעם רב פאַר נעמען שחיטה געלד מפתר פון דער טאַקסע, מיט 2 חדשים אַרעסט, אָדער צו 500 זלאָטעס. דער רב און די שוחטים האָבען אַפּעלירט אין ראַדאָמער קרייז-געריכט אין היינטיגע וואָך איז דער פּראָצעס צום צווייטען מאָהל בעטראַכט געוואָרען. נאָך לענגערע פערהאַנדלונגען האָט דאָס היגע קרייז-געריכט אַרויסגעטראָגען א בעפרייענדען אורטייל און דעם רב מיט די שוחטים פריי געשפּראָכען.

פערטיידיגט די אָנגעקלאָגטע האָבען די היגע אַדוואָקאַטען, ד"ר בעבער און גאָלדשטעוסקי.

Powiatowa KASA CHORYCH w Radomiu

OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 62 Ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. Ust. R. P. za rok 1920 Nr. 44 poz. 272), a stosownie do rozporządzenia P. Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 marca 1926 roku, o przepisach wyborczych dla Kas Chorych (Dz. Ust. R. P. za rok 1926 Nr. 44 poz. 273), **zostają rozpisane wybory do Rady Powiatowej Kasy Chorych w Radomiu, które odbędą się w dniu 14 sierpnia 1927 r.**

Do Rady Kasy wybrani będą delegaci na okres 3 letni, w myśl par. 86 Statutu Kasy w ilości 45 delegatów i tyluż zastępców, z których 30 delegatów i tyluż zastępców wybierają ubezpieczeni, a 15 delegatów i 15 zastępców pracodawcy.

Wybory delegatów i ich zastępców dokonywane są oddzielnie przez ubezpieczonych i pracodawców, w głosowaniu bezpośredniem i tajnem na podstawie wyborów proporcjonalnych.

Czynne prawo wyborcze mają pracodawcy i ubezpieczeni bez różnicy płci, o ile ukończyli 20-ty rok życia i w dniu 21 maja 1927 roku podlegali obowiązkowi ubezpieczenia.

Bierne prawo wyborcze mają tylko ci wyborcy, którzy są obywatelami Polski.

Nie może być wybrany:

a) kto na mocy wyroku sądowego utracił zdolność piastowania urzędów publicznych;

b) kto na skutek postanowienia sądowego został ograniczony w sprawie rozporządzania swym majątkiem.

Przez ubezpieczonych może być wybrany tylko ubezpieczony w Powiatowej Kasie Chorych w Radomiu. Natomiast przez pracodawców może być wybrany i ubezpieczony.

Pracodawca rozporządza ilością głosów, zależną od liczby zatrudnionych u niego, obowiązkowo ubezpieczonych. Nikt jednak nie może posiadać mniej niż jeden, ani więcej niż 30 głosów. Ubezpieczony, zatrudniający więcej niż 2 osoby, podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu, zostaje umieszczony w spisach pracodawców i korzysta z prawa wyborczego czynnego i biernego wyłącznie w grupie pracodawców. Ubezpieczony, który zatrudnia 2 lub 1 osobę, podlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu, umieszczony zostaje w spisach ubezpieczonych i korzysta z prawa wyborczego czynnego i biernego wyłącznie w grupie ubezpieczonych.

Każdy wyborca głosuje osobiście po wylegitymowaniu się dowodami, stwierdzającemi tożsamość jego osoby. Wyborcy winni zaopatrzyć się w odpowiednie dokumenty jak: dowód osobisty, karta powołania lub świadectwo fabryczne. Pracodawcy, zatrudniający więcej niż 30 ubezpieczonych mogą głosować przez pełnomocników. Pełnomocnik może jednak głosować tylko w imieniu jednego pracodawcy.

W dniu 4 czerwca 1927 roku zostaje otwarte biuro reklamacyjne w lokalu Kasy Chorych ul. Świeża Nr. 1 (pokój Nr. 5) od 9 do 15 i od 17 do 19 nie wyłączając niedziel i świąt, od tej daty rozpocznie się okres dziesięciodniowy w celu przeglądania wyłożonych spisów wyborców ubezpieczonych oraz pracodawców.

W tym okresie dziesięciodniowym każdemu ubezpieczonemu odnośnie do ubezpieczonych, każdemu zaś pracodawcy odnośnie do pracodawców, przysługuje prawo reklamacji co do wpisania lub wykreślenia ze spisu czy to reklamującego czy to innej osoby.

O żądaniu wykreślenia ze spisu należy zawiadomić zainteresowaną osobę w ciągu 3-ch dni od daty otrzymania zawiadomienia. Reklamacje rozpatruje Zarząd Kasy i w ciągu dni dziesięciu od dnia wniesienia reklamacji przesyła zainteresowanym odpis swej umotywowanej decyzji.

W ciągu 5 dni od daty otrzymania decyzji Zarządu mogą zainteresowani na ręce Zarządu Kasy wnieść skargę do Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń we Lwowie, jedynie wszakże z powodu naruszenia Ustawy i przepisów wyborczych. W ciągu 2 tygodni od daty otrzymania skargi Okręgowy Urząd Ubezpieczeń wydaje decyzję ostateczną.

Adresy biur, w których będą wyłożone do sprawdzenia spisy wyborców, zostaną ogłoszone oddzielnie.

Przewodniczący (—) **GRZECZNAROWSKI.**

Dyrektor (—) **PLESZCZYŃSKI**

Radom, dnia 21 Maja 1927.

לבאך בבריה אויזין חברי יקירי
ישראל קורמן
את בחירת לבך מרת
בלימה רוזנברג
ברכות לבביות
צבי דנציגר.

א הארציגען ברכת מזל-טוב ווינשן מיר
דער פאמיליע קאָרמאַן צוליב דער
פערלאָבונג פון זייער זוהן ישראל
מיט פרל׳ בלומה ראָזענבערג.
שמואל ראָזענבערג
עט פרוי.

א הערצליכען מז״ט ווינש איך מיין
פריינד ישראל קאָרמאַן
צו זיין פערלאָבונג מיט פרל׳
בלומטשע ראָזענבערג.
זאָל זייער בונד זיין מיט גליק
און צופרידענהייט.
יצחק בריקמאַן.

Serdecznej koleżance naszej
Blumce Rozenberżance
i **Izraelowi Kormanowi**
z intencji ich zaręczyn życzymy
dużo szczęścia i zadowolenia

Bluma Zajdmanówna,
Beniek, Wiedeń

א הארציגען מזל טוב ווינשען מיר
שלום און חי׳ ראָזענבערג
צו דער פערלאָבונג פון זייער טאָכטער
בלומטשע מיט ה׳
ישראל קאָרמאַן
משה גאָלדשטיין עט פרוי.

לארוסין של מר
ישראל קאָרמאן
עם מרת
בלומטשע ראָזענבערג
מברכים אותם חיי נעם הדדים
משפחת רעכטמאַן.

די פערוואלטונג פון וועכנערן-פעראיין אין ראדאָם מאכט בעקאנט, אז ה׳ יוסף בירענבוים איז אונזער אינקאסענט פון 1 קוויעטשען 1927.

די פערוואלטונג.

א דאנק.

אין נאָמען פון אלע צוהערער דאנקען מיר מר משה דאווידזאָהן נ״י שו״ב מפה פאר זיין לערנען מיט אינז יעדען שבת פרק אין בהמ״ד הגדול, מיט וואָס ער ברענגט אריין אין אלע צוהערער א גייסטיגען פערגניגען.

יצחק זילבערבערג
יוסף ווייסמאַן.

BIURO PRÓŚB I PODAŃ
p. n. „PROLITEX" **Radom, Wałowa № 5**

Korespondencja Handlowa. Przepisywanie na maszynach i tłumaczenia
Redaguje: wszelkie podania, klauzule, do władz Państwowych, Komunalnych i Samorządowych.
Biuro czynne codziennie od god. 9-ej rano do 7-ej wieczór.
Oficyna 1-sze piętro.
UWAGA! dla niezamożnej klijentelji znaczne ustępstwa.

קאָרעספאָנדענץ ביורא „פּראָליטעקס" ראדאָם וואָל 5
ערלעדיגט פערשידענע ביטעס צו אַלע מלוכה און רעגירונגס-אַמטען.
רעדאגירט געריכט׳ס-קלאַאוזיליעס און אַלע אנדערע געריכטס-ענינים.
די ביורא איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָווענד. אָפיצענע 1 שטאָק.
בעמערקונג! פאר נישט פערמעגליכע געוויסע הנחות.

דעם טיפסטן מיטגעפיל דריקן מיר אויס אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד
נתן בליכער צוליבן טויט פון זיין פעטער
שמואל בליכער נ״ע
די פערוואלטונג פון שניידער מייסטער פאריין אין ראדאָם.

דעם טיפסטן מיטגעפיל דריקען מיר אויס אונזער מיטגליד וו. ברימאַן
צוליבן טויט פון זיין
מוטער
זייט געטרייסט!
די פערוואלטונג פון שניידער מייסטער פאריין אין ראדאָם.

דעם טיפסטן מיטגעפיל דריקן מיר אויס אונזער מיטגליד יעקב וואַרשאַוער
צוליבן טויט פון זיין
מוטער
זייט געטרייסט!
די פערוואלטונג פון שניידער מייסטער פאריין אין ראדאָם.

דעם טיפסטען מיטגעפיל דריקן מיר אויס אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד
חיים קאָרמאַן צוליבן טויט פון זיין
שוויגער-מוטער
די פערוואלטונג פון שניידער מייסטער פאריין אין ראדאָם.

קעלצער אבטיילונג.

די מאראלישע סאנאציע.

כ'בין קיינמאל נישט געווען קיין אנהענגער פון דעם, אז אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען, זאלען די ערשטע פידעל שפילען די פראפעסיאנעלע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. ס'איז דאך קלאר, אז אנשטאט דאס גאנצע יודישע פאלק מיט אלע זיינע איברים זעהט מען דא נאר טיילען פון איהם. אנשטאט חיי עולם הבא זעהט מען נאר חיי שעה. אנשטאט אידעאל, די אייגענע קעשענע. אנשטאט ס'גאנצע פאלק, העכסטענס דעם פאך קאלעגע, אנשטאט די נשמה דעם חומר, אנשטאט צו העלפען אלע ברודער וואס ענטוויקעלט ביים מענש דעם אלטרויזם, בעגרענעצט מען זיך נאר מיט זיין קלאס, פון וואס ס'ענטוויקעלט זיך דער קליינליכער קלאסען עגאאיזם. ס'לעבען ביי אונז ווערט וואס אמאל ברוקענער, קליינליכער, אונזערע שטרעבונגען בעגרענצטער, מאטעריאליסטישער, מיט איין ווארט, ס'פעהלט דער הויך פון אידעאליזם, וואס ביי אונז אלס צעשפרייט פאלק זיין נאר דער איינציגער מאטאר פון קאמפף. פאר א בעסערע צוקונפט, פאר די ענדגילטיגע ערלעזונג. מיר טוישען אויס אויף קליינגעלד אלע אונזערע ערהאבענע אידעען, וועלכע האבען ערשט נישט לאנג, אזוי אבגעהילכט אויף די יודישע גאס, וועלכע האבען אריינגעטראגען ליכט אין דעם שפל'דיגען און פינסטערען גלות-לעבען. מיר האבען נישט היינט קיין קעמפפערס פאר א אידיש לאנד, פאר א אידישע פאליטישע און נאציאנאלע זעלבסשטענדיגקייט, זייער ארט פערנעמט, ליידער, ביסלעכווייז דער פוחרישער „אידעאל" דער האנדווערקער זאך און.. דער לינת הצדק קאמפף...

מיר מוזען אבער דאך פערשרייבען אלס פליוס דאס, וואס די האנדווערקער, וועלכע זענען כמעט א דריטעל פון די אידישע בעפעלקערונג אין פוילען, האבען זיך געקענט אזוי גלענצענד ארגאניזירען און זוען זייער ארבייט וואלט זיך בעגרענצט נאר אויפ'ן ווירטשאפטליכען און לאקאל-פאליטישען געביעט, זאבהיענדיג דעם פרינציפ פון געמיינזאמען קאמפף מיט'ן גאנצען אירישען פאלק פאר נאציאנאלע בעפרייאונג, וואלטען מיר דאס געקענט נאר בעגריסען.

אויך ביי אונז אין שטאדט איז דער אידישער האנדווערקער פערטרעטען אין אלע אינסטיטוציעס. פאר ווימענס טעטיגקייט ער איז מיט-פעראנטווארטליך און אלס איגאניזירטע קראפט, וועלכע טראגט אומעטום אויף זעלבסשטענדיג, שפילט ער אין אונזער לעבען א ערשטקלאסיגע ראלע, פון זיין פאליטיק הענגט אב אפט מאל דער גורל פון די גאנצע יודישע בעפעלקערונג, ווייל ווי ז. ב. ש. אין דער גמינע, ענטשיידעט ער א סך מאל זיין ווארט די וויכטיגסטע אנגעלעגענהייטען.

צוליעב דעם שפילט כאקי די יודישע געזעלשאפט מיט'ן גרעסטען אינטערעס נאך דאס, וואס ס'קומט פאר אין האנדווערקער פעראיין.

די לעצטע אלגעמיינע פערזאמלונג האט כאקי די יודישע געזעלשאפט געברענגט א גרויסע איבערראשונג די ביזיעצטיגע לידער'ס, וואס האבען אנגעפיהרט מיט דעם פעראיין זענען בעזייטיגט געווארען כמעט איינשטימיג. ס'איז געמאכט געווארען א „מאראלישע רעוואלוציע", ס'איז געוועהלט געווארן א נייע פערוואלטונג, וועלכע זאגט צו צו פיהרען א פאליטיק א גאנץ נייע און נישט קיין דעמאגאגישע, ווי ביז יעצט. די אונצופרידענהייט מיט די ביז יעצטיגע פיהרער, וועלכע האט געפונען איהר אויסדרוק. אין דעם געוואלרינען רוב שטימען, מיט וועלכע זיי זענען בעזייטיגט געווארען איז געוועזען אן'אלגעמיינע, ווייל מיט געוועהנליכע פראזען האבען זיי בעדעקט זייער אבגעלאזענקייט, שפעקולירענדיג אפט מאל אויף די אונוויסענהייט פון די מאסען. און אט האבען זיך די מאסען ארויסגעוויזען נישט אזוי אויסוויסענד און האבען געהעריג רעאגירט אויף דעם פערוואהרלאזקייט, וואס הערשט היינט ביי אונז אומעטום. אפילו קיין פאלקס-שול האבען נישט די קינדער פון די בעלי מלאכות, וואס מען האט ביז יעצט אזוי „חיי'ס" פערטיידיגט.

די איבריגע יודישע געזעלשאפט איז אויך צופריעדען פון די „מאראלישע סאנאציע" ביי די האנדווערקער און ערווארט פון די נייע פארשטעהער מעשים רעאלע. מיר גלויבען, אז די „נייע" וועלען נישט קומען פערבייטען די אלטע פראזעאלאגיע פון די ביז-יעצטיגע „שהוער" מיט א נייע פראזעאלאגיע, נאר וועלען ווירקליך עפעס אויפטוהען פאר די האנדווערקער און מיט דעם מגילה פאר די גאנצע שטאדט.

ס'איז ווירקליך ערפרעהענד, אז ס'איז אין דעם לעצטענס בעשפיגענעם כלל „שהוער" נאך דא א גערעכטיגקייט א מדה כנגד מדה און מיר ווינשען נאר, אז דער בעזים זאל נישט בלייבען און מיט'ן קעהרען און זאל נאך פערשפרייטען זיין ווירקונג אויף אנדערע היגע אידישע אינסטיטוציעס, וואו ס'האט זיך אויך אבגעזאמעלט א שפאר ביסעל מיסט.

ס'זאל לעבען די ריינינונג און די מאראלישע סאנאציע.

פון איך א כלל-טהוער.

סענאטאר ד"ר ברוידא אין היגען גימנאזיום.

אויף דער איינלאדונג פון היגען יודישען גימנאזיום איז פאריגען מיטוואך געקומען נאך קעלץ סענאטאר ברוידא.

די יודישע קהלה האט ספעציעל צוזאמענגערופען א פערזאמלונג פון ראט מיט דער פערוואלטונג, אויף וועלכע עס האט רעפערירט סענאטאר ברוידא וועגען דער לאגע פון יודישען גימנאזיום.

ס'איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען ווי אמשנעלסטען אויפצוצאהלען די סובסידיע פאר'ן גימנאזיום, ווי אויך אויף ווייט מאראליש און מאטעריעל צו שטיצען דאס איינציגע יודישע מענער-גימנאזיום אין קעלץ.

8 פארנאכט האט דער גאסט ביי א פועל געפאקטען זאל רעפערירט איבער דער בעדייטונג פון די יודישע גימנאזיעס.

דער רעפעראט האט געמאכט א זעהר גוטען איינדרוק אויפ'ן עולם און פיעל געהאלפען צו פאראינטערעסירען די ברייטע יודישע שיכטען פון אונזער שטאדט מיט דעם גימנאזיום.

נאכ'ן רעפעראט איז פארגעקומען א באנקעט, אויף וועלכען סענאטאר ברוידא האט מיטגעטיילט, אז דער שול-קוראטאר האט איהם מיטגעטיילט דאס פון די למודים אין היגען גימנאזיום האט ער א זעהר גוטען איינדרוק בעקומען און אין נעכסטען שול-יאהר וועט שוין דאס היגע גימנאזיום בעקומען מלוכה-רעכט.

די ידיעה האט ביי די פערזאמעלטע ארויסגערופען גרויס צופרידענהייט.

דער מלוכה-פרעזידענט אין קעלץ.

פאריגען פרייטאג האט אויפ'ן וועג פון ווארשא נאך קריניץ געווײלט אין קעלץ דער מלוכה-פרעזידענט ה' איגנאצי מאשטשיצקי.

פאר'ן באנהאף איז געמאכט געווארען א טריומפטויער מיט'ן אויפשריפט „זאל לעבען דער פרעזידענט פון דער רעפובליק".

אנגעווארט האבען דער וואיעוואדע, סטאראסטא, פארשטעהער פון פערשידענע אינסטיטוציעס, ווי אויך א דעלעגאציע פון דער יודישער קהלה מיט'ן רב אין דער שפיץ.

ארום 1 א זייגער איז דער איטסא מיט'ן פרעזידענט אנגעקומען. דער פרעז. איז אויסגעשטיגען פון אויטא און בעגריסט זיך מיט די פארשטעהער. דער רב האט איהם בעגריסט מיט א ספר-תורה אין האנד, פאר וועלכען דער פרעזידענט האט פערנויגט.

נאכדעם איז ער פערפאהרען צו וואיעוואדא מאנטויפעל אויף מיטאג, פון וואן ער איז נאך עטליכע שעה'ן אבגעפאהרען נאך קריניץ.

זונטאג נאכמיטאג איז דער פרעז. צוריקגעפאהרען און אויך זיך א געוויסע צייט פערהאלטען אין קעלץ.

דער יוסטיץ-מיניסטער אין קעלץ.

פארינע וואך האט געווײלט אין קעלץ דער יוסטיץ-מיניסטער מייסטאוויץ צוזאמען מיט דעם שעף פון קרימינאל-דעפארטאמענט ה' יאקסא-מאלאשעווסקי און פראקוראר פון אפעלאציאנס-געריכט אין לובלין ה' סולאיוכקי.

די געסט האבען פערברענגט א לענגערע צייט און דערנאך אבגעפאהרען אויף אן'אינספעקציע אין תפיסה פון שוו. קויז.

זאמלונג פאר „בדק-הבית".

6' של פסח

בעריש בוגייער 50 זל., דוד גאלדבלום 25 זל., מענדיל גאלדשניידער (מאטריאלען) 100 זל., חיים יודל אייזענבערג 50 זל., יעקב זאגייסקי 500 זל., שלמה רעמבישאווסקי 18 זל., אברהם יורענהערץ 18 זל., אהרן פיינגער 10 זל., חיים צעמסקי 18 זל., א[illegible]רער 100 זל., משה גאלדפארב 36 זל., ערעלשטיין 18 זל., חיים מייניק 50 זל., משה לעדער 25 זל., נ. ג. ווייאכענט 26 זל., ש. ב. יזראעלסקי 50 זל., חיים זיעלאני 18 זל.

בעריכט'ס-טעטיגקייט פון דער פסח-אקציע ארגאניזירט דורך דער געזעלש. „עזרה" אין ראדאם.

איינקונפט.

פון געזאמעלטע שפענדונגען אויף דער פסח-אקציע.

פון 1 פערזאָן צו 200 זל.	200,00		
„ 1 „ „ 150 „	150,00		
„ 7 „ „ 100 „	700.00		
„ 1 „ „ 75 „	75.00		
„ 1 „ „ 60 „	60 00		
„ 9 „ „ 50 „	450.00		
„ 1 „ „ 45 „	45.00		
„ 1 „ „ 43 „	43.00		
„ 1 „ „ 40 „	40.00		
„ 1 „ „ 37 „	37.00		
„ 1 „ „ 35.45 „	35.45		
„ 2 „ „ 35 „	70.00		
„ 7 „ „ 30 „	210.00		
„ 13 „ „ 25 „	325.00		
„ 21 „ „ 20 „	420.00		
„ 11 „ „ 15 „	165.00		
„ 50 „ „ 10 „	500.00		
„ 1 „ „ 8 „	8.00		
„ 1 „ „ 7.50 „	7.50		
„ 1 „ „ 6 „	6.00		
„ 49 „ „ 5 „	245.00		
„ 3 „ „ 3 „	9.00		
„ 1 „ „ 2.50 „	2.50		
„ 3 „ „ 2 „	6.00		
„ 1 „ „ 1.50 „	1.50		
„ 1 „ „ 1 „	1.00	3.811.95	
סובווענץ ספעציעל פון דער יודישער גמינע אין ראדאם (דארונטער 1.000 נאָך נישט געדעקטע)		2.000.00	
פערבליבענע פראָדוקטען אין דער חערט		20.19	
פערקויפט 8 לעהרע זעק		8.50	5.840.64
געדעקט פון אייגענע פאָנדען			752.50
			6.593.14

אויסגאבען.

אויסגעצאָהלט פאר ווײַן

1.036 גאנצע פלאַשען א' 1.40 זל.	1.450.40	
179 האלבע „ א' 0.85 „	152.15	1,602.55

אויסגעצאָהלט פאר צוקער

8 זעק (קלג. 640) א' 127.00 פיר זאַק (מיט טרעגער געלד)	1.020.42

אויסגעצאָהלט פאר שמאלץ („פאָטאָקאָל")

פאר 625 קלג. (25 קאַסטען)	2.034.83

אויסגעצאָהלט פאר טײ

פאר 24 קלג. אָ' 17.00 זל.	408.00	
„ 3 „ „ „ 18. „	54.00	462.00

ספעצ. צונעקויפטע מצות אויף אײַגענעם רעכנונג

460 ½ קלג.	948.63	
„ 149	289.06	
„ 68	120.00	
„ 25	46.00	
„ 5	9.35	1.413.04

אויסגאבען פערשידענע

באַהן פראַכט פון 625 קלג. שמאַלץ	15.95		
פאפיר בייטלען 15 קלג. א' 1.20	18.00		
וועקסעל בלאַנקען און סטעמפל מאַרקען	11.35		
קלענערע אויסגאַבען	15.00	60.30	6.593.14

6.593.14

פערטיילונג'ס צוזאמענשטעל.

ווײַן.

איינגעקויפט.

גאנצע פלאַשען	1.036	1.036
האלבע „	179	179

פערטײלט.

988 פאַמיליעס צו גאנצע פלאשען	988	
41 ספעציעל צוגעגעבען „	41	
1 „ „ „	2	1.031
צובראָכען געוואָרען		5
		1.036
האלבע פלאַשען		
167 פאמיליעס פערעגיסטרירטע	167	
12 „ ספעציעל צוגעגעבן	12	179
		179

צוקער.

איינגעקויפט.

8 זעק צו 80 קלג.	640 קלג.
	640 קלג.

פערטײלט.

248 פאמיליעס צו 0,75 קל.	184	
697 „ „ 0,50 „	348.50	
277 „ „ 0,25 „	69.25	601.75
ספעציעלע פערגרעסערטע פאָרציעס		
10 פאמיליעס צו 0.75 קל.	7.50	
30 „ „ 0.50 „	15	
30 „ „ 0,25 „	7.50	30.00
איינגעוואויגען זיך		8.25
		640.00 קלג.

(ענדע 10-טע זייט)

וויכטיג פאר סוחרים.

צוליב די פיעלע זאגראגעס פון היגע סוחרים וועגען די רעכט פון די אינקאַסענטען פון דער קראנקען-קאסע, האָבען מיר זיך אינפארמירט אין די מאַסגעבענדע קרייזען וואו מען האָט אונז ערקלערט דאס די בעאמטע פון דער קראנקען קאסע טאָרען נישט מאַכען קיין זאיענטעס און קענען איינמאָהנען זייערע חובות נור דורכ'ן געריכט ארויסבעקומענדיג אנ'אורטייל, וועלכער מוז אויך אויסגעפיהרט ווערען דורכ'ן קאָמארניק.

די סוחרים דארפען וועגען דעם וויסען, כדי זיך נישט לאָזען סאבאטירען דורך די קראַנקען-קאסע בעאמטע.

וואהלען צום היגען שטאָדט-ראָט.

ווי מען אינפאָרמירט אונז פון מאסגעבענדע קרייזען, האָט שוין דער היגער וואָיעוואָדא בעקומען אַ צירקולאר וועגען אויפלעזען דעם שטאָדט-ראט און איינאָרדנען נייע וואהלען. פון דער זעלבער קוועלע ווערען מיר געוואויר דאָס די וואהלען זאָלען פאָרקומען אין 2 חדשים ארום.

אנ'אומגעבעטענער גאַסט דורכ'ן פענסטער.

זונטאג ביי נאכט האט זיך דורכן פענסטער פון דעם בית-יתומים (אלעקסאנדרא 8) אריינבעקומען א פארשוין פערהילט אין א טוך און צובעקומען זיך אין די שטוב וואו עס שלאָפען די קינדער, אין געפרובט ארויסשלעפען א קישען פון בעט, וואו ס'איז געשלאָפען די 16 יעהריגע טענענבוים, איוף דעם געשריי פון דעם מיידעל האָבען זיך אויפגעכאפט אלע קינדער און די פערוואלטערין, וועלכע האבען געזעהן ווי דער אונבעקאנטער פערזאָן איז צוריק ארויס דורכ'ן פענסטער אזוי, אז עס איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען נישט דעם פערזאָן נ"ש ט זיינע כוונות.

דער ערשטער צוזאַמענפאָר פון יודישע אינוואלידען אין קעלץ.

זונטאג איז איז לאָקאל פון דער יודישער קהלה פאָרגעקומען דער צוזאמענפאָהר פון די יודישע אינוואלידען פון דער קעלצער וואָיעוואָדזטוואָ, אין וועלכען עס האָבען אָנטייל גענומען עטליכע צענדליגע פראווינצער דעלעגאַטען, ווי אויך דער פאָרשטעהער פון דער אינוואלידען צענטראלע ה' באכנער.

געעפענט דעם צוזאמענפאָר האָט ה' ראָזענבערג, וועלכער לאַדענט איין ה' מאָשקאָוויטש אלס פאָרזיצענדער און ה' ווינצוויג אלס סעקרעטאָר.

צום צוזאמענפאָהר זענען אָנגעקומען בעגריסונגס-בריף פון ווארשאווער אידישען אינוואלידען פעראיין און פון אינוואלידען פעראיין אין זשעשוב.

דאָס ערשטע וואָרט בעקומט ה' באכנער, וועלכער האלט אַ לענגערען רעפעראט איבער דער לאַגע פון יודישען אינוואלידען פון אלמנות נאָך די אומגעקומענע אין קריעג. גלייכצייטיג קריטיקירט דער רעדנער שטארק די בעציהונג פון דער יודישער געזעלשאפט און הויפטזעכליך פון די יודישע סיים-[illegible] הונג צו די אינטערעסען פון די יודישע קריגס-קרבנות. אין נאָמען פון יודישע האנדווערקער בעגריסט דערנאָך די קאנפערענץ ה' קעניג.

אין דער דיסקוסיע, וואס האָט זיך ענטוויקעלט נאָכ'ן רעפעראט, האָבען אנטייל גענומען די ה"ה שמולעוויטש, מאָשענבערג און ראזענבערג, וועמען עס האט געענטפערט ה' באכנער. נאכ'ן וועלען א קרייז קאָמיטעט, אין וועלכע עס זענען אריין די ה"ה שמולעוויטש, ראָזענבערג, מאָשענבערג, מאָשקאָוויטש, פאטשיארקאָווסקי וואודקא, פלוטנא, זיידע, וואסער, ווייצבלום, אַכאַזשאנעק, ווערט דער צוזאמענפאר געשלאָסען.

אַ יודען-העצערישער מיטינג.

פאָריגען דאָנערשטאָג איז דורך עטליכע היגע פוילישע אָרגאַניזאציעס צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ מיטינג צו פראָטעסטירען געגען די פראָיעקט פון דער רעגירונג צו נאָוועליזירען דאָס געזעץ וועגען זונטאג-רוה. אויפ'ן מיטינג זענען אָרויסגעטרעטען מיט אנטיסעמיטישע רעדעס דער סיים-דעפוטאט סאבטשינסקי און דער היגער דאָקטאָר פון דער קראנקען-קאסע זאסוכא.

די שטימונג אויפ'ן זאַל איז געוועזען אַזעלכע, אז יעדעס וואָרט פון די רעדנער איז בעגלייט געוואָרען מיט הילכיגע אויסרופען „נידער מיט די יודען".

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז דאָס ערשטע מאָהל אין אונזער שטאָדט האָבען זיך ערלויבט פוילישע געזעלשאפטליכע ווירטשאפטליכע אָרגאניזאציעס צוזאמענצורופען אַזא יודען-העצערישען מיטינג.

דער איינדרוק פון סענאַטאָר ד"ר ברוידא'ס בעזוך אין קעלץ.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט פון זיין בעזוך אין קעלץ, האָט דער סענאטאָר ד"ר ברוידא דאָ אָבגעהאַלטען א זיצונג מיט די פאָרשטעהער פון די קעלצער קהלה, ווי אויך געהאלטען א זעהר וויכטיגען רעפעראט וועגען יודישען שול-וועזען, שאפענדיג דערמיט און די שטאָדט א בעגייסטערטע שטימונג פאר די אקציע, וואָס זאָל אָדורכגעפיהרט ווערען לטובת די היגע מענער-גימנאזיע.

אַלס בעוויז פון זיין השפעה אויף די גרויסע אָפפערוויליגקייט פאר די גימנאזיע, מצד די היגע יודישע בעפעלקערונג, קען דיענען דער פאקט, אז באַלד אין די ערשטע צוויי טעג פון דער געלדזאמלונג זענען איינגעפלאָסען די דאָזיגע שפענדען:

פון ה' לעאָן רייזמאָן — 300 זל., פירמא אָ. זאגייסקי עט זעהנע — 150 זל., ה' זיסקינד הערמאָן — 100 זל., ה' משה קופפערבערג — 100 זל., ה' אלטער עהרליך — 100 זל., ה' א. י. מאָשקאָוויטש — 100 זל., ה' ד"ר יאן גאָלדשטיין — 75 זל., ה' יצחק טשארני — 75 זל., ה' יאקיב פרידמאן — 75 זל., ה' הירש סערצארז — 50 זל., ה' חיים וויינריב — 50 זל., ה' מאיר זלאָטאָ — 50 זל. ה' נהמיה קייזער — 50 זל., ה' גוטמאן יורא — 50 זל., ה' משה קויפמאן — 50 זל., ה' שלמה קיפפערמינץ — 50 זל., ה' מיכאל בוגאיער — 50 זל., ה' דניאל בוגאיער — 50 זל., ה' מ. לימאן — 50 זל., ה' אהרן קליינשטיין — 50 זל., ה' ליפע פינקעלשטיין — 40 זל., ה' מרדכי מאכטינגער — 25 זל., ע. ווארמברון — 35 זל., ה' מ. פריבולסקי — 18 זל., ה' אברהם אַמבער—30 זל.. ס"ה 1773 זל.

ס'איז כדאי צו בעמערקען אז ס'רוב פון די שפענדער זענען פשוט א קיינגעגאנגען די זאמלער מיט'ן געלד, א פאקט וואָס גיבט האָפנונג, אז די אָקציע פאר די גימנאזיע וועט זיך איינגעבען אין א פיעל גרעסערן מאָסשטאב ווי מ'האָט זיך פריהער פאָרגעשטעלט.

אַ בעזונדערן, גרויסען מאָראלישען ווערטה האָט אויך דער פאקט, אלס בעוויז, אז דער געדאנק פון א יודיש נאציאנאלע מיטעלשולע האָט ענדליך אריינגעדרינגען אין די הערצער פון די היגע יודישע בעפעלקערונג, יועקענדיג ביי זיי די געהעריגע אכטונג און סימפאטיע פאר די קעלצער יודישע מענער-גימנאזיע.

פון „קרן-היסוד"-קאָמיטעט.

די טעג הויבט זיך אָן אין אונזער שטאָדט די „קרן-היסוד" אקציע. דער קאָמיטעט איז שוין צוגעטרעטען צו מאַכען אַלע פאַרבערייטונגען. אויף דער אקאַדעמיע וואָס וועט פאָרקומען אין איינעם פון די היגע גרעסטע זאַלען וועלען אָרויסטרעטען די ה"ה דעפוטאט יצחק גרינבוים און ד"ר חיימסאהן, וועלכע קומען די נעכסטע טעג נאָך קעלץ.

פון סוחרים-פעראיין.

די צענטראַלע פון סוחרים-פעראיין אין ווארשא בעט אונז מודיע צו זיין די אימפאָרטערען, אַז ביטעס אויף ערלויבנישען אריינצופיהרען סחורות פון אויסלאַנד אויפ'ן דריטען קוואָרטאָל ווערען אָנגענומען נור ביז'ן 8-טען יוני.

צו די ביטעס דארף מען בייליגען פאקטורעס, אָבשריפט פון פאַטענט א. אָ. די ביטעס וואָס וועלען איינפליסען נאָכ'ן טערמין וועלען אָבגעלעגט ווערען אויפ'ן נעכסטען קוואָרטאָל.

פאר די ביטע דארף מען אָבצאָהלען 3 זל. אויף מארקעס ווי אויך צו 50 גר. פאָר יעדען עקזעמפלאָר אָבשריפטען.

פון „הזמיר".

שבת דעם 4-ען יוני 7 אַ זייגער אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאל פון סוחרים-פעראיין די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאָמלונג פון „הזמיר".

די אינסטיטוציע, וועלכע עס איז געלונגען צו פעראינטערעסירען מיט איהר טעטיגקייט די ברייטע קרייזען פון דער קעלצער יודישער בעפעלקערונג טרעט צו יעצט צו פערברייטערען איהר פראָגראם פון ארבייט. ס'איז דאַריבער צו האָפען דאָס אלע סימפאַטיקער און מיטגלידער וועלען זיין אנוועזענד אויף דער פערזאַמלונג.

ד"ר סט.
זילבערשלאג
קעלץ, רינעק
קינדער און אינערליכע
קראנקהייטען
איז צוריקגעקומען
אין נעמט אָן יעדען טאָג
פון 11 — 1 נ"מ
און פון 5 — 7 אָוענד.

שמאלץ „פאטאקאל״

אײנגעקויפט		פארטײלט		
25 קאסטען צו 25 קלג.	625 קלג.	243 פאמיליעס צו 0,75 קלג. — —	184	
		697 „ „ 0,50 „ — —	348.50	
		267 „ „ 0,25 „ — —	66.75	599,25 קלג.
		ספעציעל פערגרעסערטע פארציעס		
		10 פאמיליעס צו 0,75 קלג. — —	7.50	
		22 „ „ 0,50 „ — —	11,00	
		10 „ „ 0,25 „ — —	2.50	21,00
		פערקויפט		4,75
	625 קלג.			625.00 קלג.

מצות

אײנגעקויפט		פארטײלט		
ספעציעל אויפ'ן אייגענעם רעכנונג — — —	707 קלג.	4.250 פערזאן צו 1.20 קלג. — — —		5.100 קלג.
דורך דער גמינע אײנגעקויפט — — — —	5.100	820 „ „ 1 „ — — —		820
געשאנקענע מצות פון גמינע — — — —	113			
	5.920 קלג.			5.920 קלג.

טײ

אײנגעקויפט		פארטײלט		
קלג. — — — — — —	27	248 פאמיליעס צו 3 דקג. — —	7.14	
		686 „ „ 2 „ — —	13.72	
		277 „ „ 1½ „ — —	4.15	25.31
		ספעציעל פערגרעסערטע פארציעס		
		10 פאמיליעס צו 3 דקג. — —	0.30 קלג.	
		2 „ „ 2 „ — —	0.04	
		10 „ „ 1½ „ — —	0.15	0.49
		איבערגעבליבען		0.04
		אײנגעװאויגען זיך ביים איבערװעגען		1.16
	27.00			27.00

POWSZECHNY BANK Spółdzielczy

SP. z OGR. ODPOW.

w RADOMIU ul. Lubelska 27.

Załatwia wszelkie operacje, wchodzące w zakres bankowości, przyjmuje inkasa na wszystkie miejscowości w Polsce, wypłaca zainkasowane sumy w dniu płatności, finansuje operacje frachtowe i winkulacje na warunkach najdogodniejszych.

Redaktor i Wydawca CH. M. HERC — Odbito we własnej drukarni Radom Szwarlikowska № 20.